

Samhälle och
Socialt Utbud

Tidningen som för den finlandssvenska handikappades talan och granskar det sociala utbudet | ISSN 1795-410X | Prenumerera för 12€ | 6/2010 | December

**SOS Aktuellt tar adjö för denna gång!
Fridfull jul och tack för dessa år!**

Innehåll

SOSAktuellt

Adress:
Apollogatan 15 A 7,
00100 Helsingfors

Telefon:
044-5554388

Ansvarig utgivare:
Finlands Svenska
handikappförbund
09-496446

Ansvarig redaktör:
Mikael Sjövall
Ordförande för Finlands
Svenska Handikappförbund

Redaktionschef:
Daniela Andersson
044-5554388
daniela.andersson@
kolumbus.fi

Medarbetare
Johanna Wikgren-Roelofs
Christina Lång
Tom Sörhannus
Thomas Rosenberg
Helena Forsgård

Layout
Erkki Tuomi / Neodesign
Laura Takatalo / Neodesign

Tryckeri
KSF Media Ab
ISSN 1795-410X

**Artiklar, feedback,
insändare**
daniela.andersson@kolumbus.fi

Övrig e-post, vill du
ha tidigare utgivna
nummer?
ulf.gustafsson@kolumbus.fi

www.sosaktuellt.fi

- s.2-3 Redaktörens sista ord?**
Daniela Andersson
- SAMS och SOS Aktuellt**
Lisbeth Hemgård
- s.4-5 En ny era**
Daniela Andersson
- SOS Aktuellt, så började det**
Daniela Andersson
- s.6-7 Medarbetare i SOS Aktuellt**
Daniela Andersson
- Vi kan göra en ny SOSAktuellt ...om inte den här duger**
Pär Landor
- Juristens kolumn: Mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning**
Johanna Lindholm
- s.8-9 God Jul önskar alla vid Kometen och Butik Unik!**
Helena Forsgård
- s.10-11 Självständighet, ja – men till vilket pris?**
Thomas Rosenberg
- Låt sorgen komma ut**
Christina Lång
- s.12-13 Konventionen om funktionsnedsättning och teckenspråk på MR-dagarna**
Tom Sörhannus
- Catharinas egen skola**
Christina Lång
- s.14-15 Alfa ger mening i vardagen**
Christina Lång
- NOTERAT: Första skrivtolkarna utexamineras!**
- NOTERAT: Alexander Stubbs och Signmarks samarbete framskrider**
- s.16 Händelsekalendern 2010**

REDAKTÖRENS ORD

Redaktörens sista ord?

En arg dam från Grankulla ringde mig för en tid sedan och skällde ut mig för att hon får SOS Aktuellt.

– Jag har INGENTING med handikapp att göra, gjorde damen som om det var något smutsigt som katten släpat in.

Jag blev chockad. Kort därpå ringde en annan från Åland och så fick jag en e-post i samma ärende. "Vi har ingenting med handikapp att göra". Och tydligen var de inte heller intresserade av att bekämpa fördomarna utan bara leva upp till dem. Chocken lade sig och jag

blev förbannad och sedan sorgsen. Har vi misslyckats i vårt uppdrag om tidningen verkligen enbart "skriker" handikapp? Hur kan dessa människor ha missat de otaliga socialpolitiska artiklarna och allt annat viktigt? Har organisationerna för funktionshindrade misslyckats i sitt uppdrag eftersom människor fortfarande är rädda för frågor gällande handikapp? Jag är mer hårdhudad än så än att jag låter dessa händelser nedslå hela vårt femåriga projekt SOS Aktuellt. Jag hoppas att ni 4000 andra kunnat glädjas

över tidningen mer än dessa tre och förstätt er på värdet av SOS Aktuellt och dess innehåll.

Jag tänker inte bli gråt- mild men det är dags att ta farväl åtminstone av detta projekt trots att vi kanske får fortsätta ännu i nästa år. Chansen finns alltså men SOS Aktuellt blir aldrig densamma mer. Det blir i så fall nya vindar som gäller från och med nästa år.

Projektet SOS Aktuellt har varit en stor del av mitt liv sedan 2005. Det är fem långa och innehållsrika år! När jag rest världen runt har

jag alltid haft i bakhuvudet att göra ett reportage som berör SOS Aktuellets läsare. Överallt har SOS Aktuellt funnits med mig. Fidji, Miami, New York, Portugal, Tyskland, London, Alicante, Bryssel, Köpenhamn, den lilla orten Hell i Norge. Listan fortsätter. Australien- och Hong Kongreportaget blev dock aldrig skrivet trots att materialet finns. Jag har lärt mig oerhört mycket. Naiv som jag var i början trodde jag att allt kunde lösas med god kommunikation, vilja och ett gemensamt mål men det var inte riktigt så en-

LEDARE

SAMS och SOS Aktuellt

SOS Aktuellets framtid är fortfarande oklar när jag skriver dessa rader. SOS Aktuellt är ett viktigt språkrör för hela sektorn, en tidskrift som informerar om aktuell lagstiftning och om service på svenska inom det sociala området. Tidskriften har fått understöd från RAY och jag hoppas uppriktigt att SOS Aktuellt kan fortsätta, om stödet uteblir kommer Svenskfinland att förlora ett viktigt språkrör speciellt kring frågor som berör handikappsektorn.

År 2010 har präglats av samarbetsförhandlingar kring SAMS; samarbetsförbundet kring funktionshinder. Den 24 november hölls det första höstmötet och styrelsen för 2011 är vald. Många frågar sig, vad är då SAMS huvuduppdrag?

I SAMS verksamhetsplan står det bland annat: SAMS roll är att stärka den finlandssvenska intressebevakningen och att samordna verksamheter inom handikappsektorn så som juridiskt ombud, stödpersonverksamhet och informationsverksamhet. De finlandssvenska handikapporganisationerna är ofta så små att de inte haft förutsättningar till den intressebevakning som medlemmarna har behov av.

Det är ett stort uppdrag, och som vi alla vet är det ingen lätt uppgift att samordna och arbeta för det gemensamma. Jag har under SAMS tillblivelseprocess då och då förklarat för mina finska kolleger vad som är på gång. En del finska kolleger har frågat om detta innebär att FDUV inte längre behövs? Svaret har naturligtvis varit nekande, det är självklart att FDUV behövs men FDUV:s uppdrag blir mer koncentrerat till personer med utvecklingsstörning. FDUV kommer i framtiden att arbeta mer explicit för personer med utvecklingsstörning och för personer med kommunikationssvårigheter.

Trots att intressebevakningen samordnas betyder det ju inte att medlemsförbunden inte fortsätter att bevaka de intressen som är specifikt värdefulla för den handikappgrupp de representerar. Ett av de viktiga uppdragen är att samarbeta för en gemensam representation. Det saknas ofta finlandssvensk representation i arbetsgrupper på ministerier och i sociala organisationers styrelser. Platserna är få och möjligheterna för svensk representation liten. Det är ytterst viktigt att gå samman och stöda varandra så att finlandssvenskarna får sin röst

hörd. Då är det också betydelsefullt att den personen som blir invald förstår vilken roll den har.

SAMS måste nu informera om sin verksamhet både till de svenska föreningarna och också till de finska förbunden. SAMS bas måste bli bredare och alla handikappgrupper måste få sin röst hörd.

Tanken är ju också att juridiska ombuden flyttar från FDUV till SAMS senast den 31.12.2011. Juridiska ombuden fungerar som stöd för medlemsförbunden och medlemmarna inom handikappsektorn.

Riksdagsvalen närmar sig, det är många ändringar på gång i lagstiftningen, i hälsöverslagslagstiftningen ser man över både strukturer och innehåll, i sociallagstiftningen görs ändringar bland annat i hemortsrätten som har stor betydelse för personer med funktionshinder. I Satakommitténs slutbetänkande finns många förslag på hur man vill förändra den sociala tryggheten, bland annat ingår ett förslag om ibruktagande av garantipension från och med den 1.3.2011.

Jag läste i dag i Helsingin Sanomat om hur fattigdomen drabbar allt fler finländare. Samtidigt publiceras en framtidsrapport om hur Finland ser ut om 30 år, där framställs Finland som

ett föregångsland på många plan.

När jag lyssnar på vår medlemskår förstår jag att många lever under verkligt anspråkslösa förhållanden. De har inte råd att resa, de kan inte delta i fritidsaktiviteter som kostar, de har helt enkelt bara råd till det mest elementära. Om tjänsterna fallerar, finns det inga alternativ. Utbudet på service i Svenskfinland är obetydligt, man får vara glad om tjänsterna och servicen fungerar något så när. Det här låter inte som ett föregångsland. Jag undrar om det finns några innovativa tankar i framtidsrapporten om hur handikappservicen kunde utvecklas?

Ja, vi har ett stort jobb framför oss att övertyga våra politiker om att tjänsterna bör utvecklas och de ekonomiska förhållandena för personer med funktionshinder bör förbättras.

Lisbeth Hemgård
verksamhetsledare, FDUV

kelt. Många gånger har jag förvånats över motsättningarna inom tredje sektorn. Så många olika viljor. Jag har tampats med tryckerier, postleverantörer, byråkrati, de besvärliga adresslistorna, faktureringen. Men jag har alltid varit oerhört stolt över SOS Aktuellt och det vi står för. Och jag är inte riktigt beredd av ge upp än, vi är ju inte färdiga! Strax innan jul vet vi om det blir någon fortsättning. Nyheten går att läsa på vår webbsida och i bästa fall får ni ett exemplar på posten i början på nästa år.

Jag vill så gärna tacka alla härliga människor som korsat SOS Aktuellt väg. Det är far-

ligt att börja nämna alla vid namn men jag vill åtminstone nämna några. Våra städigvarande skribenter presenteras närmare på sidan 7. **Mikko Ollikainen** skrev mycket för oss men valde att koncentrera sig på sin politiska karriär och nu ställer upp i riksdagsvalet. Lycka till Mikko! Tack underbara **Cajsa Björkman** från FSPC för att du alltid ställt upp med dina djupa fina artiklar. **Anne Wetterhoff** från FDUV är alltid före deadline och noggrann som få. Tack **Maria Rajalin** för ditt stöd, **Lena Wenman** för de fantastiska teckenspråksöversättningarna till på vår webb och alltid lika engagerade informa-

tionschefen **Mari Pennen** på FSS. Tack överkompetenta juridiska ombuden Ulrika Krook och Johanna Lindholm för alla kolumner. Tack alla skribenter; Anna Bertills, Tore Larsen, Ann-Charlott Rastas, Sofia Stenlund, Bodil Viitanen, Johan Ekman, Maarit Aalto, Martina Harrikari, Stina Mellberg, Joana Holmlund, Christoffer Thomasfolk, Johanna Strömsholm, Ragne Kommonen med flera, och alla fina personer från förbunden och organisationerna som skrivit ledare, kolumner och i övrigt ställt upp med sin kunskap för SOS Aktuellt. Tack Marika Andersson för vår visuella

look på webben, tack KSF Media för ett proffsigt tryck. Tack Pär Landor för att du ringde mig. Och givetvis vår alltid redo super-lay outare Erkki Tuomi! Tuhannet kiitokset kaikesta Eki!

Vi ses KANSKE nästa år igen. OM inte så tackar jag för dessa fina fem år som chefredaktör och redaktionschef för tidningen och önskar er en fridfull jul och ett fint nytt år med nya utmaningar.

Daniela Andersson
Mamma, matte, fru, journalist, redaktör, politices magister, agrolög, ryttare, Borgåfödd Ingåbo.

Nyheter

Text: Daniela Andersson
Bild: Daniela Andersson + Skuthälls eget album

En ny era

November var en händelserik månad. Så här mycket har det väl knappast någonsin hänt på en gång inom den finlands-svenska handikappsektorn. SAMS har grundats och fått sin styrelse spikad. Handikappförbundet har fått en helt ny styrelse och Socialförbundets långvariga verksamhetsledare Boris Björklund går i pension vid årsskiftet.

Det nya förbundet SAMS, Samarbetsförbundet kring funktionshinder, fick sin styrelse den 24 november. Till ordförande valdes **Gustav Skuthälla**, ordförande i Psykosociala förbundet rf.

– Det känns bra men nu gäller det att försöka hitta en gemensam linje. Vi är ju en minoritet inom minoriteterna. Jag märker att nog viljan finns, även om stigen varit nog så stengig så ska vi nu göra något bra, säger Skuthälla.

SAMS söker nu efter en verksamhetsledare och tar itu med förbundspaketet tillsammans med Svenska Kulturfonden.

– Om SOS Aktuells framtid kan vi inte säga ännu något för när RAY tagit sitt beslut innan jul. Men vi övertar gärna tidningen om den får fortsatt finansiering.

Resten av SAMS styrelse består av representanter för alla medlemsförbund. Viceordförande är **Gunilla Löfman** från Förbundet Finlands Svenska Synskadade r.f. Styrelseledamöter är **Tor Wernér** från Svenska hörsel-förbundet rf, **Nils Torvalds** från Förbundet De Utvecklings-stördas Väl r.f. samt som femte medlem jurist **Benedicte von Wendt**.

Anna Caldén Handikappförbundet nya ordförande

På Finlands Svenska Handikappförbundet (FSH) höstmöte skrällde det till rejält i leden då styrelsen totalförnyades.

Mikael Sjövall gav över ordförandeklubban åt **Anna Caldén**.

– Det är jätteroligt att bli vald. Jag tror att jag är en stor resurs och har mycket att ge. Vi står inför stora utmaningar att öka medlemsantalet och fundera på vilken roll FSH ska ha i framtiden. Intressebevakning är en viktig sak. Och så gäller det att ansöka om medlemskap i SAMS, säger Caldén.

Caldén, själv funktionshindrad, är socionom (YH) och ordförande för handikapprådet i Nykarleby.

– Vi har för första gången valt endast personer med funktionsnedsättning till styrelsen som representerar ett så brett lager av handikapp som möjligt. Det är vår stora resurs. I något skede hamnar man att vända blad och se framåt, jag tror starkt på det, påpekar Caldén.

– Det är toppen! Styrelsen består av pålitliga personer som bara drar åt Handikappförbundets håll. Jag är entusiastisk för första gången på länge, säger generalsekreterare Ulf Gustafsson.

Stödpersonverksamheten lyder fortfarande under FSH 2011. Om SOS Aktuell får fortsatt RAY-bidrag så lyder den ännu i nästa år under Handikappförbundet.

– SOS Aktuell är en av de bästa tidningar i ämnet. Varför grunda en ny när det finns en bra bas? frågar Caldén.

Ordinarie styrelsemedlemmar är: Martin Relander, Stroke, Lena Wenman, Finlands-svenska teckenspråkiga, Tiina Kumpuvuori, Nylands CP-förening, Olof Ekblom, Nylands muskelhandikappförening, Gunilla Sjövall, Tröskeln.

Boris Björklund går i pension

Finlands Svenska Socialförbundets långvariga verksamhetsledare Boris Björklund går i pension vid årsskiftet. Boris, som varit 16 år inom förbundet, är nog förbundet personifierad.

– Jag kommer att sakna alla människor och kontakter men inte arbetet. Jag har inte samma glöd som i början, det är så mycket nytt nu som man inte hinner och orkar vara med i. Så jag är nog mogen att träda åt sidan. Det är skönt att en ny ung oförstörd person som **Maria Helsing** kommer in, säger Björklund.

Ny verksamhetsledare är politices kandidat Maria Helsing. Hon arbetar för tillfället som vikarierande fritidssekreterare i Vörå-Maxmo och kommer att sätta sig in i den nya uppgiften från slutet av november.

Bengt Ahlvik ny vice ordförande för FSS

Förbundet Finlands Svenska Synskadade r.f. samlades den 20-21 november till höstmöte i Forssa. Drygt 80 personer, varav knappt 60 medlemmar med rösträtt, deltog i mötet. Till ny vice

ordförande för förbundet valdes **Bengt Ahlvik** från Jakobstad.

– Det känns bra att konstatera att jag efter moget övervägande fattade rätt beslut när jag ställde upp. Jag ser med tillförsikt fram emot det nya ansvar och de nya uppgifter som uppdraget för med sig. Jag brinner för att få jobba för ett välmående förbund på alla plan, säger Ahlvik.

Vi är ju
en minoritet
inom
minoriteterna.

Birgitta Storbacka från Kimito blev invald som ny ledamot i styrelsen och Gabriella Lundén (Jakobstad) fick förnyat förtroende. Lilian Söderman från Vasa ersätter Bengt Ahlvik som ledamot för 2011. Övriga i förbundets styrelse är Gunilla Löfman som ordförande (Nagu), Kenneth Ekholm (Helsingfors), Rolf Söderlund (Eckerö) och Patrik Paulin (Vasa). ■

Anna Caldén är ny ordförande i Handikappförbundet och Gustav Skuthälla i SAMS.

Nyheter

Text&bild: Daniela Andersson

SOS Aktuell, så började det

Ingen kommer riktigt exakt ihåg hur idén kläcktes och ingen vill ta helt äran åt sig. Men projektet SOS Aktuell körde igång med buller och bång och har nu pågått i fem år. De första diskussionerna om en socialpolitisk tidning fördes redan i tidernas begynnelse. 2004 kom man till skott med provnumret och 2005 körde projektet igång.

Mikael Lindholm från FDUV, **Boris Björklund** från Socialförbundet, **Sergius Colliander** från Finland Synskadade och **Ulf Gustafsson** var några av deltagarna i primus motor-gänget för en gemensam tidning.

– Det var viktigt att få en tidning som tar ställning i frågor som läses av många grupper. Vi föreställde oss en tidning som också skulle läsas utanför den egna gruppen. Artiklar med human touch så att problematiken inte blir abrakadabra för en utomstående, berättar Mikael Lindholm som då var verksamhetsledare för FDUV men idag är en glad pensionär.

Det låg i luften att det behövdes en sådan här tidning.

Från Kärkullas håll fanns också ett önskemål om en socialpolitisk tidning men man drog sig ur då de ville utveckla sin egen tidning. Från Kärkullas håll funderade man också om en kommunal enhet kan vara med i ett projekt understött av RAY.

– För Socialförbundets del fanns tanken om en socialpolitisk tidning i vid bemärkelse redan för 75 år sedan vid förbundetsstarten. Vi har försökt samarbeta med Soc&kom och socionomförbundet men utan resultat, berättar Boris Björklund som till årets slut är verksamhetsledare för Socialförbundet sedan hägrar pensioneringen efter 16 års insats för förbundet.

– Jag har inte kläckt någon idé, vi bara administrerar tidningen, säger Ulf Gustafsson med ett skratt.

Inget medlemsblad

Man ville ha en tidning där folk har olika åsikter. Beställningen var skarpa debattskapande artiklar som tar ställning i samhällsfrågor med utrymme även för motståndarna att säga sitt. Tidningen skulle vara motsatsen till ett vanligt medlemsblad.

Efter att idén kläcktes så anlätades **Pär Landor** snabbt för att utveckla den journalistiska och den praktiska biten. Under hans ledning gjordes två provnummer 2004 sedan tog under-tecknad över det journalistiska arbetet. Någon projektledare har aldrig funnits, alla beslut och

Mikael Lindholm är en av de personer som var med då det begav sig vid SOS Aktuells födelse.

administrativa detaljer skulle skötas av redaktionsrådet som består av representanter från de olika förbunden.

– SOS Aktuell har helt fyllt sin funktion men vi har misslyckats med annonsförsäljningen och marknadsföringen för att få fler privata prenumeranter. Men det har inte funnits personer och resurser för den biten, säger Gustafsson.

Tidningen har vuxit

SOS Aktuell har lite distans till alla förbund och det har varit svårt att få igång en debatt då tidningen kommer ut så sällan.

– Om man är pessimistiskt lagd kan man säga att SOS Aktuell inte går att genomföra, den har ju inga ben att stå på, säger Lindholm med ett skratt.

Men vi har även lyckats. Tidningen har vuxit in i folks medvetanden.

– Small is beautiful, gräsrotsnivån bör höras. Ställningen för de marginaliserade grupperna, om man nu vill använda det uttrycket, är ständigt lika aktuellt. Här behövs SOS Aktuell. Som brand, varumärke, har den redan fått en viss position i Svenskfinland. Det brandet representerar ett visst värde. Man behöver inte börja från noll om tidningen fortsätter. Jag ser absolut att SOS Aktuell har en möjlighet att fortsätta, säger Lindholm.

Steget över till webbvärden tog vi 2008.

– Jag är väldigt nöjd över att det lyckats så här långt som idag. Jag är sorgsen om den nu går i graven, det vore väldigt synd. Fortfarande behövs tidningen. Den tål utvecklas och Socialförbundet efterlyser mer socialpolitiska frågor. Vi saknar den kommunala sektorns debattanden men det är oerhört svårt att få dem att hoppa på. Jag har försökt engagera styrelser och medlemmar men det har suttit hårt åt, säger Björklund.

– Sett i backspegeln har vi nog gjort skäl för projektet. De som arbetat med tidningen har gjort många stora förtjänster. Jag hoppas att det inte är punkt nu utan blir avstamp till något ännu bättre. Låt flere blommar blomma, säger Lindholm. ■

Nyheter

Text: Daniela Andersson
Bild: Privata album

Medarbetare i SOS Aktuellt

Vi har intervjuat president Tarja Halonen och en hel drös med ministrar och andra högdjur. Vi har gjort reportage från bland annat Miami, Fidji, Venedig, Spanien, Danmark, Grekland, Sverige och framförallt hemlandet. Vi har följt med den socialpolitiska sektorn i Norden. Men vad skulle SOS Aktuellt vara utan sina fantastiska medarbetare? Vi har haft den fina förmånen att jobba med oerhört kunniga skribenter och andra medarbetare genom åren. Pär Landor lade grunden för SOS Aktuells journalistiska linje då det begav sig. Han jobbar idag som lektor i multimediejournalistik på yrkeshögskolan Diakonia i Åbo. Här följer en kort presentation av våra flitiga stadigvarande skribenter på senare år.

Christina "Chrisse" Lång
Hemort: Sibbo.
Familj: man och tre vuxna döttrar (mellanflickan har Downs syndrom), två barnbarn i Stockholm.
Karriär: mångsysslare inom de finlandssvenska organisationerna, flickmarthaldare, ekonom/disponent på äldreomsorg, verksamhetsledare i handikapporganisation, habiliteringsledare, lärare, vuxenutbildare, ett flertal kommunala förtroendeuppdrag och i organisationer.
Utbildning: merkonom, politices magister (socialpolitiker).
Hobbyn: föreningar som förbättrar världen, att skriva, gillar vackra böcker, motion i olika former; vandringar, simning, skidning, yoga, (tidigare square-dance och tandemcykling), stickning.

SOS Aktuellt med tre ord: mångsidig, informativ, berörande.
Tom Sörhannus
Hemort: Pjälax, Närpes
Familj: I ett större perspektiv hela mänskligheten, i ett

mindre perspektiv dottern Amanda 13 år.
Yrke: Driver egen firma FramStegen med olika skrivuppdrag, webbuppdateringar och coaching, har självpublicerat fyra böcker, håller på med ytterligare en, driver bloggen experienceandgrow.com
Utbildning: Pol.kand.
Hobbyn: Fotboll, resande, vandring, skrivande. Är ordförande i Närpesnjdens fredsförening och sekreterare i Kraft Fotboll, men avslutar båda vid årsskiftet.
SOS Aktuellt med 3 ord: Röst som behövs.

Thomas Rosenberg
Hemort: Lovisa
Familj: fru Maria, två barn: Moa 18 och Hjalmar 16.
Yrke: jag brukar titulera mig sociolog, skriftställare och samtidsanalytiker. Tidigare akademiker, numera frilansdito. Skrivandet är mitt verktyg, allt från kolumner och recensioner till längre artiklar, reportage och böcker. Men föreläser också, och översätter. Och så är jag rätt aktiv på det politiska och medborgerliga

planet (kommunalpolitik (fullmäktige och nämnder), kyrkan, olika föreningar etc.). Koordinator för de finlandssvenska tidskrifterna. Ibland vikarierande modersmåls lärare i gymnasiet. Drar ett bokcafé. Drar konversationsklubb på svenska för finskspråkiga.
Utbildning: Sociolog.
Hobbyn: se ovan, dvs. mest skrivande också på fritiden, plus engagemang på olika plan. Men sedan också friluftsliv (skidning, stavgång), natur och fågelliv (gammal fågelskådare), skårgård. Musik (både att lyssna och själv sjunga) och teater. Dans.
SOS Aktuellt med 3 ord: Vålgjord, pigg, underskattad.

Helena Forsgård har skött bevakningen minutöst från Åland. Vi har alla älskat Helenas personliga och proffsig tagna bilder. Helena är känd för de flesta som läser Finlandssvenska tidningar och tidskrifter. Hon skriver också för HBL och en hel del andra tidskrifter. Helena är också författare. Politices magister **Johanna Wikgren-Roelofs** har skött bevakningen från Åboland. Hon bor i Västanfjärd med sina två söner och "kimito-öfierade" holländska man. Till vardags jobbar hon som lektor på det sociala området på yrkeshögskolan Novia i Åbo. Alla andra fantastiska personer har jag försökt komma ihåg i Redaktörens sista ord på sidan 2-3. ■

Christina "Chrisse" Lång

Thomas Rosenberg

Vi kan göra en ny SOSAktuellt ...om inte den här duger

Nej, nej, nej. En sån kan vi göra själva. Vi vill ha nåt med mera tändar i!
Ungefär så utbrast **Henrik Lindholm** och **Uffe Gustafsson** i munnen på varandra på vår första träff kring det som skulle bli SOS Aktuellt.

De reagerade på min fråga om man var ute efter en typisk tjoftaderittan-finlandssvensk tidning, i vilken solen alltid lyser och där det alltid doftar hembakta bullar och kaffe.

Det ville man alltså inte.

Det är bland annat därför SOS Aktuellt varit öppen för åsikter och debatt kring aktuella handikappfrågor – och nu senast organisationsfusioner eller -förändringar. Det är bland annat därför SOS Aktuellt varit rättfram i rapportering.

Visst kunde SOS Aktuellt säkert vara mer rapp och kritisk – men visa mej det medium som inte kunde vara det.

Nu behövs tidningen

Det är självfallet just nu SOS Aktuellt behövs som allra mest. Att ifrågasätta eller riskera tidningens journalistiska uppdrag just nu är alltså helt fel – oberoende av var man landar i organisationsfrågan.

Var hade pågående debatt förts utan SOS Aktuellt? På vilket annat forum har finlandssvenska handikappade och deras stöd möjligheter att föra fram sina påpekanden? I Hbl, ÅU, Vbl, Radio Vega?

Visst. Nyhetstopparna.

Debatten och bakgrunden når inte ut utan SOSAktuellt.

Det bara är så.

Blir SOS Aktuellt utan förläggare på grund av organisationsförändringar och möjliga personliga ambitioner återgår den finlandssvenska handikappdiskussionen till Tjoftaderittan-Svenskfinland.

Vill ni det – ni som jobbar i den finlandssvenska handikappvardagen?

Knappast konsensus

Jag tror inte ett ögonblick på konsensus beträffande (om)organiseringen av Handikapp-Svenskfinland. Det finns för många särintressen, för många områden och tillräckligt många som trots allt vill vara med.

Att varna för splittring som ett försvarande fenomen är ett inventarium i Tjoftaderittan-Svenskfinland.

Tänk om vi en enda gång kunde se debatten som bränsle istället för hot? Jo, visst måste små finlandssvenska handikappgrupper förena sig så att man har kraft att argumentera för resurser, rättigheter och framtid. Men det är ur debatten organisationerna och deras ledare ska ta de argument som behövs för intressebevakningen.

Där har du SOS Aktuells journalistiska uppdrag.

Låter man nu tidningen försvinna kommer man ganska säkert att få en eller flera toppstyrda handikapporganisationer som vet bäst. Debatten blir bakgrundsnöjs.

Bättre än någonsin

SOSAktuellt är nu bättre än någonsin.

Ansvariga chefredaktörer efter mej och **Daniela Andersson** har helt säkert gjort ett bättre jobb med tidningen än jag någonsin skulle ha kunnat.

Under den tid Daniela har lett tidningen har jag lärt mej en massa om webbjournalistik – uttryckligen för att kunna lära ut allt jag kan i ämnet.

Jag har haft förmånen att få diskutera, lära och lära mej av ledande människor, universitet och mediahus i världen.

Webben når inte alla den heller – men jag har förstätt att man kan göra webben mycket handikappvänlig.

Har vi gjort en SOS Aktuellt kan vi göra en till – om det skulle behövas. Den här gången kunde det löna sej att hålla sej helt och hållet till webben.

Så reagera ni som läser SOS Aktuellt. Spelar det någon roll om SOS Aktuellt spelas bort i och med omorganiseringar? Ska vi ha kvar bladet? Eller ska vi göra en ny kanal för er?

Har vi lyckats en gång, gör vi det säkert också en gång till.

Jag ställer gärna upp igen.

Pär Landor

Lade grunderna till SOS Aktuells journalistiska helhet 2004-2005. Politices magister, journalist Lektor i multimediejournalistik vid Diakonia-ammattikorkeakoulu, Åbo

Juristens kolumn

Mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Det har varit mycket diskussion om FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. FN:s konvention har funnits sedan år 2006. Finland undertecknade konventionen år 2007, men har ännu inte tagit med den i den egna lagstiftningen. Handikapporganisationer ställer krav på att konventionen ska ratificeras, det vill säga tas med i Finlands egen lagstiftning. Men vad är egentligen denna konvention? Hur på verkar konventionen oss rent praktiskt?

Syftet med konventionen är att skapa internationella regler om delaktighet och jämlikhet för personer med funktionsnedsättning och att förbjuda all diskriminering på grund av funktionsnedsättning. Konventionen medför inga nya rättigheter, utan omskriver redan existerande mänskliga rättigheter och grundläggande friheter, för att de ska passa in på situationen för personer med funktionsnedsättning. Syftet är att ta bort sådana hinder som har stått i vägen för att personer med funktionsnedsättning ska kunna utnyttja sina mänskliga rättigheter och grundläggande friheter. Konventionen innehåller 50 artiklar, som alla behandlar olika aspekter av livet och ger staterna skyldighet att vidta åtgärder för att uppnå jämlikhet och delaktighet i samhället. Jag nämner här några bestämmelser för att ge en liten bild av vad konventionen innehåller.

Konventionen bestämmer till exempel att barn med funktionsnedsättning ska ha rätt att vara sin egen person. Staterna ska se till att barn med funktionsnedsättning får stöd i att uttrycka sin vilja. Samhället ska lyssna på barnets vilja med hänsyn till hans eller hennes ålder och utveckling. Staten ska också se till att människor får kunskap om personer med funktionsnedsättning bland annat genom att motarbeta gamla och

felaktiga uppfattningar. Personer med funktionsnedsättning ska få stöd för att kunna leva ett självständigt liv och delta i samhället. Till detta hör i praktiken till exempel olika former av assistans och hjälpmedel. För att personer med funktionsnedsättning ska kunna rösta i politiska val, ska vallokaler och information om valet vara tillgängliga. För personer som behöver hjälp med att fylla i röstsedeln, ska det vara möjligt att ta med en valfri person. Staterna ska också verka för att kultur, till exempel teater, museer och TV-program, är tillgängliga. Det finns också bestämmelser om rätt till arbete och utbildning, privatliv och familjeliv. Med mera.

Det tar tid att ratificera konventionen i Finland på grund av att vi först måste göra ändringar i vår egen lagstiftning för att den ska uppfylla alla konventionens krav. Till exempel måste vi få nya bestämmelserna om tvångsvård. Till dessa bestämmelser hör bland annat användning av tvång för personer inom specialomsorgen för utvecklingsstörda och tvång inom mentalvården. Ändringarna bereds just nu på social- och hälsovårdsministeriet. Dessutom kräver rätten till fri rörlighet ändringar i lagen om hemkommun, som just nu behandlas i riksdagen. Vissa andra bestämmelser ska också åtgärdas, men dem går jag inte in på denna gång.

Även om konventionen ännu inte finns med i den finländska lagstiftningen, betyder det inte att vi inte kan använda den. Vi kan hänvisa till den och dess enskilda artiklar till exempel när vi vill uppnå förändringar i vår egen kommun eller i vår egen livssituation. På det sättet gör vi konventionen bekant och aktuell för dem som fattar beslut som påverkar vår vardag.

Johanna Lindholm

Juridiskt ombud
Juridiskt ombud i Svenskfinland för det finlandssvenska handikappområdet
www.juridisktombud.fi

Reportage

Simona Slentner vid Butik Unik syr på ett lucialinne som hon ska ha när man firar Lucia.

Text&bild: Helena Forsgård

God Jul önskar alla vid Kometen och Butik Unik!

Det doftar gott av pepparkakor när man stiger in på Kometen i Mariehamn. Det bakas för fullt inför julmarknaden då det är öppet hus i lokalen med försäljning av julpynt och julkappar. Det är första gången som man ordnar en julmarknad på Kometen, tidigare har man haft ett julstånd på torget och även medverkat vid Ålands största julmarknad på Jan Karlsgården i Sund. Kometen är en av Ålands omsorgsförbunds enheter för daglig verksamhet för personer med utvecklingsstörning, en annan är Butik Unik. Vid Kometen

är elva vuxna arbetstagare inskrivna, vid Butik Unik drygt 20. Det finns ett huvudskäl till att Ålands omsorgsförbund har två enheter med i stort sett liknande verksamhet i Mariehamn.

– Utrymmet. Vi har inte hittat någon lämplig lokal i Mariehamn som skulle vara stor nog för alla, säger **Linda Eriksson** som är ansvarig handledare för dagverksamheten.

Syr kuddöverdrag

Det finns redan en hel del att sälja på den stundande julmarknaden, till exempel garntomar, grytlappar med julmotiv, gelljus och röda tyghjärtan att hänga i granen eller fönstret och

mer tillverkas. **Jochim "Jocke" Mattsson** och sysselsättningsartenomen **Johanna Ceder** vid Kometen hjälps åt att sy ett kuddöverdrag av tyglappar i julröda färger. Jocke ger gas åt symaskinen genom att trycka på en knapp och Johanna matar fram tyget. Det gäller att hänga med i svängarna, Jocke gillar när det går hårt och gasar gärna på lite extra.

Vid ett bord sitter **Hans-Johan "Hasse" Eklund** och limmar vackra klistermärken på Kometens egna julkort. Alla har hjälpts åt att göra korten, en del har skrivit god jul-hälsningen, andra har limmat på olika dekorationer. I köket vaktar **Ulla-**

Britt Karlsson pepparkakorna. De ska serveras under julmarknaden tillsammans med glögg.

– De blir goda, försäkrar Ulla-Britt.

Lucialinne

Arbetstagarna vid både Kometen och Butik Unik delas under arbetsdagen in i olika arbetsgrupper som kök, hantverk, verkstad och packning/pyssel. Vid Butik Unik lagar köksgruppen mat några gånger i veckan, övriga dagar tas maten från en servering.

Hantverkarna syr och väver bland en del annat. Vid Butik Unik är Simona Slentner utifrån men tar gärna emot mer, säger Linda Eriksson. ■

1. I Butik Unik finns en egen julhörna med pynt av olika slag. Jan "Keegan" Mattsson visar urvalet av kaffelappar med julmotiv.
2. Hans-Johan Eklund klistrade dekorationer på Kometens egna julkort.
3. Anna-Kristina Hansen säljer i Butik Unik och hinner samtidigt brodera.
4. Ulla-Britt Karlsson vaktade pepparkakorna som ska serveras på julmarknaden på Kometen.

– Jag använder bara röda tygbitar säger hon. Det ska bli en julmatta.

När hon vill ha variation i arbetet går hon till symaskinen och syr på sitt vita lucialinne.

I verkstaden görs en del träarbeten och här plockar man bland annat ihop påsar med tillbehör som de anställda vid Ålands elandslag behöver när de arbetar på fältet.

Kundkontakt

Butik Unik är som namnet säger också en butik som är öppen alla dagar. Här får arbetstagarna öva sig i kundkontakt och här säljs alster som tillverkats vid enheten. Just i dag sitter Anna-Kristina Hansen i kassan. Hon syr en pepparkaksgubbe i korsstyggn medan hon väntar på dagens första kund. Priserna i butiken är humana, till exempel 1,50 euro för en grytlapp och 5 euro för ett vackert lapptäcke till barnvagnen.

– Det går åt den del, bland annat vetepåsarna som man kan värma i mikron och sätta på sjuka axlar är populära, säger Linda Eriksson.

Tar emot mer

Både Butik Unik och Kometen tar emot legoarbeten och en del företag anlitar dem regelbundet för att bland annat klistra etiketter på kuvert inför större utskick. Ett tvätteri anlitar Kometen för att sortera klädhängare medan en blombutik vill ha släta tändningsark utan stift i för att enkelt kunna svepa in blommor i. I ett hörn strimlas tidningar som så småningom blir isolering i hus.

– Vi får in en del arbeten utifrån men tar gärna emot mer, säger Linda Eriksson. ■

Nyheter

Text: Thomas Rosenberg
Bild: af Hällströms privata album

Självständighet, ja – men till vilket pris?

En tongivande trend när det gäller vården av handikappade har länge varit ambitionen att öka graden av integrering och inklusion, och rätten till självständighet.

En utveckling som självfallt varit glädjande, och som kan iaktas på många områden: funktionshindrade elever integreras allt oftare i vanliga klasser, fler boendalternativ utvecklas och trista anstaltsmiljöer monteras ner. Och vi har en ny handikappservice som ger den funktionshindrade rätt till den just den form av vård och assistans han eller hon själv önskar och behöver.

Många ramlar mellan stolarna

Så långt är allt gott och väl. Men det finns frågetecken. Har kraven på självständighet

drivits alltför långt, på ett sätt som ställer fr.a. svårt handikappade inför omöjliga krav? Och som skapar orättvisor mellan olika typer av handikappade. Obekväma frågor som måste besvaras.

Först en kort juridisk bakgrund: vi fick från 1.9. 2009 en ny handikappservice, som ger gravt handikappade subjektiv rätt till den form av vård och hjälp de själva anser sig behöva. Det innebär att kommunen inte har rätt att neka till ifrågakvarande hjälp, med motiveringen att man inte har pengar för ändamålet, eller att de tagit slut. Kommunen är alltså skyldig att stå för fiolerna.

Det andra nyckelordet är "självständighet". I den nya lagen, och fr.a. det sätt på vilket den har tolkats och nu ofta tillämpas, är den centrala strävan att utgå från den handikappades egen vilja och förmåga att fatta

egna beslut. Det har lett till att ansvaret för administrationen av vårdtjänsterna har överförts på den handikappade, vilket mycket få av de gravt handikappade klarar av. En stor del av dem ramlar mellan stolarna, och blir utan det stöd lagen i princip garanterar.

Helt gallet, säger **Christina af Hällström**, sjukvårdslärare i Esbo, som i årtal har kämpat för de handikappades rätt till en god vård, också i de fall de inte klarar av att administrera den själva.

Independent Living-rörelsen

Exakt det är nämligen vad man nu utgår ifrån, i enlighet med den självständighetsideologi som länge varit stark inom handikappsektorn. "Independent Living" kallas rörelsen internationellt, i Finland närmast känd som Kynnys, medan den i Sverige går under namnet STIL (Stiftarna av Independent Living i Stockholm) och JAG (av Jämlikhet, Assistans och Gemenskap), för de gravt utvecklingstörda.

Det är en rörelse som i många avseenden står för de "riktiga" och politiskt korrekta åsikterna. För vem vill nu inte arbeta för personlig frihet och integritet, självbestämmanderätt och inklusion? Vården vi alla hyllar, speciellt om vi vuxit upp med sextioalets medborgarrättsrörelser. Typiskt för rörelser av det slaget är också att man hanterar medierna skickligt, och vet hur slipsten skall dras när det gäller att påverka opinionerna.

Att den i sig sympatiska ideologin kan slå helt fel har af Hällström personligen fått uppleva, i samband med försöken att erbjuda sin svårt handikappade son en så god vård som möjligt. Han placerades nämligen, i självständighetsfilosofins anda, i ett boende där graden av frihet var så stor att sonen för mycket illa, eftersom han själv inte kunde begära den hjälp han behövde.

Handikappade som egenföretagare

Efter en lång kamp har man nu hittat rätt serviceboendeform, där sonen får den service (vård) och även den personliga assistans för fritiden han behöver. Men det finns enligt af Hällström många som fortfarande ramlar mellan stolarna. Självständighetsideologin är stark, och kommunerna över-skjuter en allt större del av ansvaret på den handikappade, ivrigt applåderade av de STIL-inriktade organisationerna.

– Men det är bara en bråkdel av de handikappade som har möjligheter att själva fungera som arbetsgivare, dvs. själva skaffa assistenter, och sköta all den byråkrati som krävs.

Dessvärre har många kommuner redan anammat filosofin. En av dem är af Hällströms hemkommun Esbo. Hon och hennes man har aktivt engagerat sig i försöken att få kommunen att ta ett större ansvar. Den börda man lastar på den handikappade är enligt henne orimlig.

– Jag tillbringade två heta sommarveckor med att fixa all den hjälp min son behöver. Otaliga telefonsamtal, epostbrev och träffar med olika serviceproducenter och assistenter. Bara det sistnämnda innebar c. 15 timmar av instruering i hur min son skall ta sig till bussen. Och allt detta förväntas den handikappade sköta på egen hand!

Bok på gång

Christina af Hällström planerar som bäst en bok kring detta, och har därför grundligt satt sig in i problematiken. Hon har själv varit med om att starta två boenden för unga handikappade, och har besökt Sverige för att bekanta sig med situationen där. Lagstiftningen är ju ungefär densamma, likaså ideologin.

– Men man har inte alls som hos oss låtit självständighetsfilosofin helt ta överhanden, utan låter fortfarande kommunerna ha det största ansvaret.

I Sverige bor c. 22 000 handikappade i olika former av gruppboenden eller servicebostäder. Av dem har 15 799 en personlig assistent, 47,5 procent utnyttjar kommunens tjänster, 39 procent privata serviceproducenter och 10,75 procent olika andelslag. Endast 437 handikappade, eller 2,77 procent, rekryterar själva sina assistenter och fungerar själva som arbetsgivare.

Kommunerna står alltså fortfarande för merparten av vården, och ansvaret. Trots det hänvisar man hos oss gärna till den s.k. svenska modellen, i försöken att öka de handikappades eget ansvar.

Kynnys bestämmer

I Sverige är brukarkooperativet JAG (www.jag.se) en av de organisationer som förmedlar assistenthjälp. Hos oss är det assistentti.info, som är en del av Kynnys (www.kynnys.fi). af Hällström berättar att hon under hösten deltog på de utbildningsdagar som Assistentti.info ordnade i Helsingfors.

Nyheter

Text&bild: Christina Lång

LÅT SORGEN KOMMA UT

Få människor klarar sig helt utan besvikelser och förluster under sin livstid. De flesta drabbas någon gång av traumatiska händelser; en nära anhörig dör, man blir arbetslös, genomgår en skilsmässa eller andra separationer som kan vara smärtsamma. Att flytta, gå i pension, mista sin hälsa, förlora ett kärt husdjur eller inte få det barn man förväntat sig är exempel på andra förluster som kan orsaka sorg.

– Sorg är en av de starkaste känslor vi kan uppleva. Det finns lika många reaktioner på sorg som det finns människor för sorg är en känslomässig reaktion på en förlust som är specifik för den drabbade. Därför går det inte att beskriva hur en normal känslomässig förlust ser ut, säger **Inger Carlson**, utbildad sjukskötare och certifierad handledare i sorgebearbetning. Hon har startat Center för Sorgebearbetning i Jakobstad och håller kurser på flera orter i vårt land.

Sorg är alla de motstridiga känslor som växer när ett välkänt livsmönster tar slut. Ofta säger vi inte den känslomässiga sanningen om oss själva utan reagerar i stället på olika sätt. Vi gömmer rädslan bakom ilska eller galghumor. Eller vi isolerar oss, byter ämne eller tar till Tillfälliga Energiförgörande Beteenden. Att sörja är normalt och naturligt medan samhällets information om hur man förhåller sig till sorg inte är naturlig och sällan till stor hjälp. Carlson talar om myter. Många av samhällets föreställningar om hur förluster ska hanteras kan summeras i sex myter. De är så vanliga att vi genast känner igen dem.

Tiden läker alla sår, är ett exempel på en myt som får oss att tro att vi kommer att må bättre bara vi låter tiden gå. Det finns människor som väntat lång tid, ibland hela sitt liv utan att må bättre. Tvärtom kan deras smärta fördjupas. De andra fem myterna; **Var inte ledsen, Var stark, Sörj i ensamhet, Ersätt förlusten, Håll Dig selsatt** är på motsvarande sätt

missuppfattningar som motverkar läkandet av sorgen.

Det finns lösningar

Känslomässig läkning av en förlust uppnås genom att vi först tar reda på alla uttalade och okommunicerade känslor i relationen. Därefter sätter vi ord på våra känslor och talar om dem. Att släppa taget och gå vidare är vanliga råd vid förluster. En nyckel att komma över sorgen och hitta någon mening är att lära sig att leva med den. Att bearbeta sorgen över en förlust gör det möjligt för oss att släppa taget. Det är nästan omöjligt utan att först göra vissa handlingar. Innan vi påbörjar dem är det viktigt att vi ser på hur vi tidigare hanterat förluster och gör oss av med de föreställningar som inte fungerat. Inger Carlson räknar med tre sorgfaser:

1. **Undvikandefasen då det är viktigt att erkänna förlusten och förstå det som skett.**
2. **Konfrontationsfasen då vi reagerar på förlusten.** Då upplever vi smärtan och känner, identifierar, accepterar och får någon form av utlopp för alla reaktioner. Vi återupplever förlusten genom att gå igenom den på ett realistiskt sätt. Efter det klipper vi gamla band till förlusten.
3. **Anpassningsfasen då anpassning görs till nya världen utan att glömma den gamla genom att omarbata**

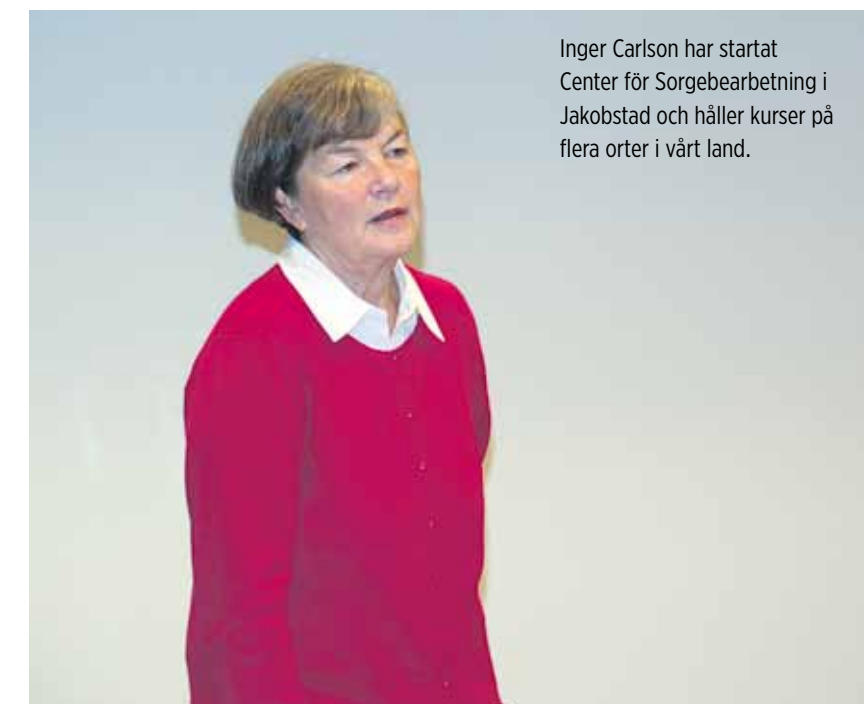
den förutsatta världen och utveckla ett nytt förhållningssätt till förlusten. Vi antar ett nytt sätt att vara i världen och skapar en ny "identitet". Nyinvestera.

Att möta sörjande

Sorg är individuell och unik. Den innehåller också de tankar och känslor som förknippas med relationen till det förlorade oavsett om den förändrats på grund av dödsfall, skilsmässa eller annan orsak. Sorg är en försummad och missförstådd process för sorg handlar om brustna hjärtan inte om trasiga hjärnor. Att försöka läka hjärtat med huvudet går inte. Det är som att måla med en hammare, det skapar bara kaos. Personer i sorgeprocessen kan reagera med apati eller ångest som ger sömnrubbingar och kroppssmärta.

Oftast vet inte personerna i omgivningen vad de ska säga eller göra och förblir tysta och passiva. 95 procent av dem tror att sörjande inte vill tala om sin sorg medan nästa alla sörjande gärna vill att andra frågar; *Vad har hänt? Hur har du det? Eller Hur mår du? Är du är ledsen, kan vi tala om det?*

För det mesta räcker det att vara här och nu samt lyssna aktivt medan den sörjande har behov att älta sin ledsenhet, längtan, förlust eller saknad gång på gång. Ibland räcker det med att bara finnas till och ge en varm och ärlig kram. ■

Inger Carlson har startat Center för Sorgebearbetning i Jakobstad och håller kurser på flera orter i vårt land.

Christina af Hällström, sjukvårdslärare i Esbo, har i årtal kämpat för de handikappades rätt till en god vård, också i de fall de inte klarar av att administrera den själva.

Konventionen om funktionsnedsättning och teckenspråk på MR-dagarna

Om Örebro som Europas teckenspråkhuvudstad handlade ett seminarium. Här är det Maria Sundholm från Sveriges dövas riksförbund som ger sin syn på saken. Övriga på bilden är Ronnie Wirslund, Björn Sundin, Lars S Lorentzon, Jan Carlsson och Sangeeta Bagga-Gupta.

Sverige ratificerade FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning 2009. Nu står man i beråd att lämna sin första rapport om hur man uppfyller konventionen till kommittén som övervakar den. Landet håller också på och tar fram en ny strategi för handikappolitiken. I början av det här året utropade sig Örebro till Europas teckenspråkhuvudstad. Det här var två av de ämnen som kom upp på årets Männliga rättigheter-dagar i Örebro.

Helt utan anmärknings kommer Sverige knappast att klara sig då rapporten om hur landet uppfyller konventionen om funktionsnedsättning bedöms. Det tror Eva Lisskar-Dahlgren från Socialdepartementet, som höll en redogörelse för läget under MR-dagarna. Hur situationen är för de funktionshindrade ska jämföras med hur det är för människor utan funktionshinder, och trots att Sverige ligger bra till internationellt finns det fortfarande stora skillnader. Så vi får säkert en del kritik och rekommendationer.

Vad har det betytt för Sverige att man ratificerade konventionen så snabbt?

Det har varit både positivt och negativt. Handikappörelsen var nöjd med

att den ratificerades snabbt, men jag tror man hade förväntat sig att det skulle hända mera. Man krävde en plan för genomförandet, men regeringen sa nej. Den har sina egna prioriteringar.

Sverige har sedan tidigare en tioårig handlingsplan, *Från patient till medborgare*, som gäller handikappolitiken, men den tar slut i år. Som bäst håller man på och funderar över en ny strategi.

Den nya strategin ska ha konventionen som grund, förklarar Lisskar-Dahlgren. Den nya strategin blir femårig, och bland annat ska utvärdering och uppföljning bli bättre.

Praktiska genomförandet viktigt

Den kommitté som övervakar konventionen finns i Genève, men varje land

måste också ha ett nationellt övervakningsorgan. I Sverige dryftas den här frågan som bäst.

Det finns ett förslag på att inrätta en oberoende kommission för mänskliga rättigheter, men vi ska komma ihåg att det här bara är ett förslag ännu. Det ska nu ut på remiss till olika instanser, säger Lisskar-Dahlgren.

En viktig fråga är det praktiska genomförandet av konventionen. Det här arbetet sker i stor utsträckning i kommunerna.

Regeringen drar upp de stora linjerna och sedan utförs det praktiska arbetet hos myndigheter och i landsting och kommuner. Det är viktigt att göra konventionen känd och göra klart vad den betyder för det praktiska arbetet i kommunerna.

Den svenska regeringen har gett i uppdrag till Handisam, myndigheten för handikappolitisk samordning, att sköta utbildningen om konventionen. Utbildning har redan hållits på ett flertal orter runt om i Sverige.

Teckenspråk används av många

Teckenspråk används av många fler än de som är döva, menade Sangeeta Bagga-Gupta från Örebro universitet, och frågade de närvarande under ett seminarium om teckenspråk hur många som är hörande och använder teckenspråk. En stor majoritet av de närvarande satte upp handen.

Språk är så mycket mera än det vi normalt ser som ett språk, säger Bagga-Gupta, och visar bilder på bland annat McDonald's M bokstav och det så kallade snabel-æet från internetvärlden. Dessa är också en form av språk.

Språkets betydelse är Maria Sundholm från Sveriges dövas riksförbund inne på.

Jag har fått ett rikt liv genom teckenspråket, och skulle inte velat ha något annat liv. Döva har också en helt egen kultur, och ibland kan det faktiskt leda till kulturkrockar mellan döva och hörande.

Tack vare Marias dövhet får hennes dotter ett extra språk på köpet.

Redan när min dotter var ett år kunde hon säga en hel mening på teckenspråk, fast hon inte kunde prata ännu.

Sundholm pekar också på situationer där tillgänglighet saknas för döva, och ger som exempel porttelefoner eller om man behöver kommunicera med chauffören på en buss. Jan Carlsson är ordförande för DHB, Riksförbundet för döva, hörselskadade och språkstörda. I hans fall var det en dotter som föddes döv som förde in honom i de dövas värld.

Det är som en omvänd födelse då man får ett barn som är döv. Jag har fått lära mig ett helt nytt språk, och träffa en massa nya människor.

Carlsson säger att man måste ta vara på både barns, ungas och vuxnas egna erfarenheter så att de ges möjlighet att göra egna val.

Det är mänskliga rättigheter på djupet, att få göra egna val.

Örebro Europas teckenspråkhuvudstad

I Örebro finns bland annat Europas största tolkcentral för teckenspråk. I mars i år utropade sig staden till Europas teckenspråkhuvudstad. En avsikt med utropandet är att teckenspråksspråkdarna ska få ökade möjligheter att delta i och påverka

Eva Lisskar-Dahlgren från Socialdepartementet tror att Sverige kan få en del kritik för sitt arbete med konventionen om funktionsnedsättning då deras första rapport så småningom ska bedömas.

samhällsdebatten, men kommunikationen fungerar inte alltid. Hur seriöst är det här utropandet, frågar Lars S. Lorentzon, själv döv, som satt med i fullmäktige då frågan behandlades.

Jag visste ingenting om det här fram till endast någon dag före utropandet. Det finns många andra länder som ligger före oss i fråga om teckenspråk. I Tyskland till exempel är det väldigt utbyggt, säger Lorentzon.

Han får understöd av en annan politiker, Björn Sundin.

Kommunen är värdelös på att kommunicera med medborgarna och det gäller inte bara med funktionshindrade.

Trots kritiken är man ändå överens om att utropandet är en positiv sak. På en fråga från panelledaren Ronnie Wirslund, planerare vid Örebro kommun, är alla i panelen överens om att det i alla fall inte utgör något hinder för arbetet med teckenspråk.

Det lyfter fram de här frågorna, konstaterar Wirslund.

MR-dagarna är ett ärligen återkommande evenemang med fokus på mänskliga rättigheter. Årets upplaga var den tionde i ordningen. Temat i år var *Från ord till handling*, vilket enligt Thomas Hammarberg, Europarådets kommissionär för mänskliga rättigheter, som höll öppningstalet innebär att det är dags att flytta ner de mänskliga rättigheterna från internationella konventioner och avtal till den praktiska verkligheten på lokal nivå.

Björn Sundin klädde det i dessa ord på seminariet om teckenspråk.

En deklaration i sig betyder ingenting. Det är först när den används i praktisk handling den får betydelse. ■

Catharinas egen skola

När Catharina von Wendt var två och ett halvt år fick hon diagnosen autism i kombination med utvecklingsstörning. Som liten var hon hyperaktiv och krävde ständig uppsyn. I sitt daghem trivdes hon bra och fungerade väl med de andra barnen. Som åttaåring började hon i Minervaskolans dysfasiklass för att hon ansågs vara för duktig för specialskola.

Det var inte den optimala placeringen och i efterskott bedömer familjen att tiden där varit katastrofal för Catharina. Det blev sedan Zachariasskolan och tack vare kunnig och förstående personal fick Catharina en fin tid i specialskolan. Tyvärr fick hon inte ett tillägg där utan familjen måste senaste vår tänka om. Catharina är nu tjuugo år och använder sitt språk mycket sparsamt. Hon måste vara motiverad för att tala och kan säga korta meningar; exempelvis Jag vill ha en tomat. Hon förstår vad man säger. Svårast för henne är att uttrycka känslor. Men hon tycker om människor. Också människor hon gillar får röra henne.

Specialpedagogik

Familjen von Wendt är medveten om att det behövs speciell pedagogik och hade önskat att det förslag som en arbetskommitté gjort om en linje för personer med autism skulle ha kunnat förverkligas redan nu. Eftersom antalet yngre barn med autism nu har ökat så finns det hopp om att en linje kan starta i framtiden; eventuellt år 2012. Eftersom Catharina nu fungerar bra var familjen inte beredd att göra ett val bara för placeringens skull. Deras dotter behöver välstrukturerade sammanhang och kontinuiteten är av mycket stor betydelse. Det behövs lämp-

lig personal som förstår hur man ska göra för att Catharinas uppnådda nivå skall bibehållas och utvecklas.

Då kom Marianne Björklund som en räddande ängel. Hon har varit Catharinas assistent i fyra år och deras samarbete har fungerat utmärkt. För Catharina är tryggheten viktig speciellt nu när det skett förändringar i och med skolans slut. När hon känner sig ottrygg i främmande situationer blir hon trängd och hamnar i panik. Då hon känner ångest slår hon omkring sig.

Familjen von Wendt har ställt i ordning en lokal för Catharina och Marianne och där jobbar de med bekant material enligt samma principer som i Zachariasskolan. Orange är Catharinas färg och schemat är framtaget enligt välkänt mönster. I den egna skolan arbetar de tre dagar i veckan och enligt omsorgsprogrammet är Catharina två dagar i veckan på Kårkullas arbetscentral. Med omtänkta Marianne som assistent.

Byråkrati - igen

Hösten har fungerat bra. Familjen arbetar hela tiden på att Catharina ska bli mera självständig och inte bli sittande för sig själv. Som andra familjer med vuxna barn funderar också den här familjen på vad som ska hända i framtiden.

Byråkratin gör det inte möjligt att assistenten Björklund får lön för hela tiden utan familjen står för en del av ersättningen. Som assistent skulle hon också behöva handledning. I längden blir den här situationen en ohållbar lösning men nu fungerar allt till belåtenhet. Huvudsaken är att Catharina mår bra för då utvecklas hon och det gör hon nu. Tack vare familjens stora omsorg om sin dotter.

Utdrag ur Jenny Lexheds bok DET RÄCKER INTE MED

KÄRLEK - en mammas kamp för sin son:

Personer med autism har stora svårigheter att bearbeta och förstå information så att de får helhet och sammanhang i sina upplevelser. De har också bristande förmåga att förstå och leva sig in i andra människors tankar, känslor och behov. Symptomen brukar delas in i tre huvudgrupper:

- svår begränsning av förmågan till ömsesidig kontakt
- svår begränsning av förmågan till ömsesidig kommunikation och
- svår begränsning av fantasi, lek, beteenden och intressen.

Personer med autism och autismliknande tillstånd har ofta en annorlunda, extremt ojäm, begåvningsprofil och specifika inlärningsproblem. Studier tyder på att en av grundstörningarna, när det gäller inläring, medför att personer med autism och autismliknande tillstånd inte kan föreställa sig att andra människor tänker och känner; det vill säga att andra människors beteenden och handlingar styrs av inre mentala processer. ■

Bakgrund:

Från och med 1.8.1984 har alla barn i Finland rätt till undervisning. Tidigare var åtminstone utvecklingsstörda barn befriade från läroplikt. Skolstarten är i många familjer en smärtsam process då annorlunda barn står i ett vägshål; skall det bli normal grundskola eller specialskola för dem. I familjen von Wendt i Helsingfors har det blivit speciallösningar.

Nyheter

Text: Christina Lång
Bild: Hans Hallerfors

ALFA GER MENING I VARDAGEN

På höstens Intradagar i Stockholm medverkade många kunniga och goda föreläsare. De unga spontana personerna med funktionsnedsättningar som berättade om sina liv berörde ändå mest. En av dem är Malin Hedman från Laholm. Hon verkar kolgån när det är hennes tur att kliva upp på scenen och utan att darra på rösten presenterar sig för cirka 300 deltagare som bänkat sig i Essinge konferenscenter.

När jag gick i skolan kände jag att det var något fel på mig. Jag blev inte accepterad. Mina klasskamrater tyckte jag var dum i huvudet och ville inte vara med mig. Det blev lite bättre när jag fick börja i särskolan.

År 2000 flyttade Malin Hedman till Halmstad och hennes liv var upp och ner. Hon saknade kompisar och satt ofta ensam hemma och slötittade på TV. En konsulent från arbetsförmedlingen föreslog att hon skulle gå till en mötesplats för personer med intellektuella funktionsnedsättningar. Malin satte

sig först på tvären men följde senare med. Till sin förvåning stannade hon kvar när konsulenten gick hem. Mötesplatsen TIAN hade startats av FUB för att skapa social gemenskap och för att ge stöd med olika bekymmer i vardagen. Där arbetade två projektledare.

Genom TIAN förändrades mitt liv. Jag fick en social plattform att stå på och jag fick kompisar. Här kände jag att jag blev accepterad som jag var. Det var en lärdom för oss alla att få vara med och bestämma på våra månadsmöten och ta eget ansvar. Det betydde jättemycket för oss. Jag fick en ny känsla och bättre självförtroende och jag kände att det jag hade att säga var lika viktigt som det andra hade att säga. Tidigare hade jag blivit överkörd. Nu fick jag en sund känsla och en stor dos positiv utveckling.

Det treåriga projektet tog slut. Deltagarna fick sedan samlas i Arbetarnas Bildningsförbunds lokaler där de träffades två kvällar i veckan. Det fina var att en av projektledarna följde med och fungerade som deras

coach när deltagarna bildade sin egen förening TIAN. De skrev tillsammans stadgar och utsåg målgruppen. De började ha studiecirkelklar om demokrati och mänskliga rättigheter. Framför allt fick de tala om sina funktionsnedsättningar. De beslöt att inte låta sig bli överkörda utan i stället ta mera plats i samhället för alla människor har lika värde. En fritidskonsulent från Laholms kommun inbjöd dem att berätta om sin verksamhet. Det resulterade i att föreningen fick låna en lokal en kväll i veckan. Småningom ville TIAN göra mera; medlemmarna såg på filmer och diskuterade Meningen med livet och kom fram till att det är gemenskap och vänner som gör livet värdefullt.

Fixar allt själva

De började tala om att starta en egen verksamhet. Idéerna flödade. Lämpliga sysselsättningar tyckte de att vedhuggning, café, loppis och mycket mera kunde vara. De bildade en arbetsgrupp, de fick projekt pengar för att studera olika arbetskooperativ i Sverige. Det slutliga förslaget blev ett projekt som skulle ar-

beta med att hitta vägar till att förverkliga det fulla medborgarskapet. Medlemmarna var övertygade om att de har samma rättigheter som alla andra. De ville jobba med självbestämmande och vardagsmak och att synas och höras i samhället. Tillsammans med ALA stiftelsen söktes bidrag från Allmänna Arvsfonden. Efter en långväntan kunde projektet ALFA starta år 2005. Laholms kommun erbjöd ett hus där starten skedde med verksamhet från måndag till torsdag. Varje tisdagseftermiddag hölls möten där alla beslut fattades gemensamt av dem som var med. En del av personalen i den dagliga verksamheten ansåg att nu har det blivit konkurrens om de utvecklingsstörda.

Laholms kommun stod för lokalerna, allt annat fick medlemmarna fixa själva, till exempel tiggas ihop möbler. I början av år 2006 hölls öppet hus med över hundra besökare på två dagar. ALFA deltagarna hade gjort en tipspromenad och en utställning med bilder och texter om funktionsnedsättningar och medborgarskap. Tidningarna skrev flitigt om verksamheten.

Vidareutveckling

Därefter droppade det in nya uppdrag om att gå ut och informera. VAD SKULLE DE SÄGA, var den stora frågan. Efter intensivt arbete fick de fram tre olika berättelser om särskolan. Det blev succé. De har uppträtt på olika skolor, konferenser, Rotary, kommun- och landstingsfullmäktige.

Vi gjorde också en hemsida, som vi tyckte blev väldigt bra. Tyvärr ligger den nere nu, men vi ska göra en ny. Att jobba med information har varit bra, då har vi fått tillfälle att fundera igenom vad vi vill säga och hur vi vill säga det. På så sätt har vi lärt oss mycket om oss själva och om samhället. Vi måste se till att vi syns och höras. Om vi inte säger något kan ingen lyssna på oss. Vi hjälper varandra att förstå oss själva och världen. Vi ökar förståelse genom att synas och höras

Malin Hedman berättade om sitt liv på Intradagarna i Sverige.

Noterat

Första skrivtolkarna utexamineras!

I december utexamineras de första skrivtolkarna från nya skrivtolksutbildningen. I januari startade Axxell en utbildning till skrivtolk tillsammans med Svenska Hörselförbundet. Veckoslutet 19-21.11 hade studerandena sitt sista närstudietillfälle och avslutar med ett tolkregisterprov den 10-11 december.

15 elever från hela Svenskfinland har utbildats, i skrivande stund är det dock omöjligt att säga

om alla klarar tolkregisterprovet. Den som vill komma i kontakt med de nya skrivtolkarna bör kontakta Sonja Londen på Svenska Hörselförbundet. www.horsel.fi.

Det finns ett jättestort behov av svenska skrivtolkar. Vi avvaktar ändå och ser hur dessa nya får jobb och uppdrag innan vi startar en ny kurs, säger Carola Gröndahl utbildningsansvarig på Axxell i Karis.

En skrivtolk är en person som skriver ner allt som hörs och händer, för att personer med

hörselnedsättning, hörselskador och vuxendöva skall kunna avläsa och på så sätt höra vad som sägs. En skrivtolk använder en bärbar dator att skriva på, och vid större tillställningar kan den skrivna tolkningen även projiceras på en duk eller TV-skärm. En skrivtolk jobbar främst med vuxendöva och gravt hörselskadade personer. Tolkningar kan ske var som helst, t.ex. läkarbesök, möten, fester och kulturevenemang.

Text: Daniela Andersson

Noterat

Alexander Stubbs och Signmarks samarbete framskrider

Traditionella utrikespolitiska metoder fick extra färg i september då utrikesministeriet inledde samarbete med den döve rapartisten Signmark. Samarbetet ger vårt arbete för de mänskliga rättigheterna nytt perspektiv och när nya människor "samarbetar", sammanfattar utrikesminister Alexander Stubb erfarenheterna från de senaste månaderna.

Signmark alias Marko Vuoriheimo har sedan september främjat rättigheter för personer med funktionsnedsättning i egenskap av utrikesministerns särskilde representant ute i världen. Marko representerar alla personer med funktionsnedsättning, inte bara döva. Vårt syfte är att Marko ska uppträda ute i världen och föra fram sitt och funktionshindrades budskap, ur sin egen och funktionshindrades synvinkel, men också ur Finlands synvinkel, säger Stubb om utgångsläget.

Signmark och Stubb har redan haft sitt första gemensamma framträdande. I september uppträdde de i New York för att främja tolerans och beaktande av funktionshindrade personers perspektiv. Ett av evenemangen var Silent Shout, där publiken tecknar refrängen tillsammans med Signmark.

Det var ett lysande sätt att sammanföra olika människor med gemensamma mål. Jag tänker också i fortsättningen utnyttja möjligheten att arbeta för att vi alla får vara oss själva. Det är viktigt att sammanföra människor som vill samma sak. Samarbetet ger mera. Att träffa människor live öga mot öga fungerar såväl i Hongkong som i New York och i Helsingfors, berättar Signmark.

Signmark uppträdde också vid Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa OSSE:s toppmöte i Astana i Kazakstan i månadsskiftet november-december. Det är ett logiskt forum eftersom en av OSSE:s centrala uppgifter är att främja tolerans och icke-diskriminering mellan olika befolkningsgrupper.

Men den finländska infallsvinkeln är ny. Vi lyfter fram frågor som rör funktionsnedsättning ur ett människorättsperspektiv tillsammans med Signmark, säger Stubb.

Finland ledande expert på frågor som rör funktionsnedsättning

Finländska handikapporganisationer och finländsk kompetens utgör frågor som rör funktionsnedsättning är uppskattade ute i världen. De finländska handikapporganisationerna är mycket starka i internationell jämförelse och de har en betydande ställning också i internationella handikapporganisationer. Dövas

världsförbund har till exempel sitt huvudkontor i Helsingfors.

Finländska experter på funktionsnedsättningsfrågor har utvecklade handikappolitiken inom FN, Världsbanken och OECD. Finland är också en av de mest betydande givarna av ekonomiskt stöd till Shuaib Chalklen, FN:s rapportör för personer med funktionsnedsättning.

Med gemensamma krafter

Utrikesministeriets samarbete med Signmark är en fortsättning på det banbrytande arbetet som frivilligorganisationer gjort redan under en lång tid. Tidigare har FN:s rapportör för personer med funktionsnedsättning, berättar Stubb.

En samordningsgrupp för den internationella handikappolitiken hade sitt första sammanträde den 26 november. Utrikesministeriet har samman kallat gruppen som består av tjänstemän, organisationer, forskare och kulturaktörer. Gruppen ska intensifiera den nationella samarbetet. Syftet är att stärka det finländska internationella arbetet för rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Gruppen bistår också Signmark i hans nya uppdrag som utrikesministerns särskilde representant. ■

Fakta:

Intra är en fri och obunden tidskrift som ges ut av en ideell stiftelse i Sverige. Den riktar sig till personal, tjänstemän, anhängiga och förtroendevalda och ger information om metoder, litteratur, forskning och lagstiftning. Tillsammans med FUB och stiftelsen ALA arrangeras INTRADAGARNA som på fem år blivit en institution som ger kunskap och inspiration.

Händelsekalendern 2011

Januari 2011

9.1 Senshinklubb för barn med olika specialbehov kl. 16.30–17.30 i Vegahusetets Sensotek, Helsingfors. Arr: FDUV. Mera info: Elina Sagne-Ollikainen, (09) 4342 3615, elina.sagne-ollikainen@fduv.fi, www.fduv.fi

12.1 FDUV:s telefonrådgivning startar, varje onsdag kl 13–15. Mera info: Marita Mäenpää, (09) 434 23613, marita.maenpaa@fduv.fi, www.fduv.fi

13.1 Träff för DUV:s föräldrastödjare på Åland på DUV:s kansli, Skarpansvägen 30, Mariehamn. Arr: FDUV, DUV på Åland. Mera info: Marita Mäenpää, (09) 434 23613, marita.maenpaa@fduv.fi, www.fduv.fi

16.1 Senshinklubb för barn med olika specialbehov kl. 16.30–17.30 i Vegahusetets Sensotek, Helsingfors. Arr: FDUV. Mera info: Elina Sagne-Ollikainen, (09) 4342 3615, elina.sagne-ollikainen@fduv.fi, www.fduv.fi

19.1. Bamsegruppen r.f.
Tema: Fri Träff.
Se: www.bamsegruppen.org

22.1 En rovfågel flyger in – en variation på Carmen, kl. 19.30, i Almisalen på Nationaloperan. Arr: DuvTeatern & Nationaloperan. Mera info: www.duvteatern.fi

23.1 Senshinklubb för barn med olika specialbehov kl. 16.30–17.30 i Vegahusetets Sensotek, Helsingfors. Arr: FDUV. Mera info: Elina Sagne-Ollikainen, (09) 4342 3615, elina.sagne-ollikainen@fduv.fi, www.fduv.fi

23.1. Brailledagen.

27.1 Handikappservicelagen med inriktning på serviceplanen kl 18.00–20.30 på Åbo svenska församling, Församlingshemmet Aurelia. Arr: FDUV, CP-förbundet, Juridiskt ombud i Svenskfinland. Mera info: Marita Mäenpää, (09) 434 23613, marita.maenpaa@fduv.fi, www.fduv.fi

28.1 En rovfågel flyger in – en variation på Carmen, kl. 12.00, i Almisalen på Nationaloperan. Arr: DuvTeatern & Nationaloperan. Mera info: www.duvteatern.fi

29.1 En rovfågel flyger in – en variation på Carmen, kl. 16.00, i Almisalen på Nationaloperan. Arr: DuvTeatern & Nationaloperan. Mera info: www.duvteatern.fi

30.1 Senshinklubb för barn med olika specialbehov kl. 16.30–17.30 i Vegahusetets Sensotek, Helsingfors. Arr: FDUV. Mera info: Elina Sagne-Ollikainen, (09) 4342 3615, elina.sagne-ollikainen@fduv.fi, www.fduv.fi

Februari

1.2 Vad är multisensoriska miljöer? kl. 16–20 i Sensoteket i Vegahuset. Arr: FDUV. Mera info: Elina Sagne-Ollikainen, (09) 4342 3615, elina.sagne-ollikainen@fduv.fi, www.fduv.fi

8.2 Handikappservicelagen med inriktning på serviceplanen kl 17.30–20.30 på Borgå folkakademi/Fredrikasalen. Arr: FDUV, DUV i Östra Nyland, Juridiskt ombud i

Svenskfinland.
Mera info:
Marita Mäenpää,
(09) 434 23613, marita.maenpaa@fduv.fi, www.fduv.fi

12.2 Lördagsskoj för hela familjen kl. 13–17 på Högsands ferie- och kurscenter, Lappvik. Målgrupp: familjer som har barn med specialbehov. Arr: FDUV. Mera info av Elina Sagne-Ollikainen, (09) 434 236 15, elina.sagne-ollikainen@fduv.fi, www.fduv.fi

14–17.2. Ord och bild, rehabiliteringskurs i litterärt och visuellt skapande Kursplats; Norrvalla rehabCenter, Vörå. Ansökan senast 17.01.2011. Målgrupp: Vuxna personer med psykisk ohälsa och intresse för skapande. Arrangör: Psykosociala förbundet rf, med stöd av RAY. För mera info: www.fspc.fi eller kontakta ann-charlott.rastas@fspc.fi 06-7232517. Kursen är avgiftsfri inkl. kost/logi och resor.

25–27.2 Vinterveckoslut på Peurunka för personer med utvecklingsstörning och deras familjer. Arr: FDUV. Mera info: Mailen Murmann, (09) 434 23616, mailen.murmann@fduv.fi, www.fduv.fi

Mars

1.3 En rovfågel flyger in – en variation på Carmen, kl. 18.30, i Almisalen på Nationaloperan. Arr: DuvTeatern & Nationaloperan. Mera info: www.duvteatern.fi

2.3. Bamsegruppen r.f. Tema: Beteendestörningar och explosiva barn. www.bamsegruppen.org

2.3 En rovfågel flyger in – en variation på Carmen, kl. 12.00, i Almisalen på Nationaloperan. Arr: DuvTeatern & Nationaloperan. Mera info: www.duvteatern.fi

2.3 Humor och glädje under ledning av yrkesskickliga personer, kl. 16–19 i Sensoteket i Vegahuset. Arr: FDUV. Mera info av Elina Sagne-Ollikainen, (09) 434 236 15, elina.sagne-ollikainen@fduv.fi, www.fduv.fi

3.3 Handikappservicelagen med inriktning på serviceplanen kl 18.30–21.00 på HandiCampen, Skarpansvägen 30, Mariehamn. Arr: FDUV, DUV på Åland, Juridiskt ombud i Svenskfinland. Mera info: Marita Mäenpää, (09) 434 23613, marita.maenpaa@fduv.fi, www.fduv.fi

7–8.3 Att hantera konflikter inom omsorgen. Tammerfors.

För personal inom Kärkullas boendeverksamhet och föräldrar vars ungdom har flyttat till egen bostad eller gruppboende. Arr: Etiskt forum. Mera info: Marita Mäenpää, (09) 434 23613, marita.maenpaa@fduv.fi, www.fduv.fi

10.3 Valdebatt i Helsingfors kl. 18.30–21.00. Arr: FDUV, Finlands Svenska Autism- och Aspergerförening, Finlands Svenska Handikappförbundet, Finlands Svenska Synskadade, Invalidförbundet, Svenska Hörsselförbundet, Sympati. Mera info: Marita Mäenpää, (09) 434 23613, marita.maenpaa@fduv.fi, www.fduv.fi

21–25.3. Rehabiliteringskurs i vinterlandskapet.

Kursplats; Kurssikeskus Syöte i Syöte. Ansökan senast; 18.02.2011. Målgrupp; du som gillar utmaningar och massor av snö, vintermotions betonat. Vuxna personer med psykisk ohälsa. Arrangör; Psykosociala förbundet rf, med stöd av RAY. För mera info: www.fspc.fi eller kontakta ann-charlott.rastas@fspc.fi 06-7232517. Kursens pris är 70€ inkl. kost/logi och resor.

26.3 Dansgala på Norrvalla i Vörå. Arr: FDUV/DUV i Vasanejden. Mera info: Annika Martin, (06) 319 56 52, fduv.vasa@fduv.fi, www.fduv.fi

30.3. Bamsegruppen r.f. En Mamma och ett Syskon till ett specialbarn diskuterar kring förhållandet till specialbarnet. www.bamsegruppen.org

April

14–17.4. Rehabiliteringskurs för anhöriga Kursplats; Norrvalla Rehabcenter, Vörå. Ansökan senast 11.3.2011. Målgrupp; anhöriga till personer med psykisk ohälsa. Arrangör; Psykosociala förbundet rf, med stöd av RAY. För mera info: www.fspc.fi eller kontakta ann-charlott.rastas@fspc.fi 06-7232517. Kursen är avgiftsfri inkl. kost/logi och resor.

27.4. Bamsegruppen r.f. Synskador, synanvändning och kommunikation. www.bamsegruppen.org

Maj

25.5. Bamsegruppen r.f. Specialbarnets Självkänsla. www.bamsegruppen.org

Juni

6–9.6. Ridläger för ungdomar 10–16 år Kursplats: Vörk, Arvidsgården, i Vörå. Målgrupp: ungdomar från familjer med psykosociala kriser/problematik eller ungdom/barns som själva har svårigheter. Ansökan senast 06.05.2011. Arrangör: Psykosociala förbundet rf, med stöd av RAY. För mera info www.fspc.fi eller ann-charlott.rastas@fspc.fi 06-7232517. Kursavgift: 70€, inkl. kost, logi och resor.

13–17.6 FPA-familjekurs för ungdomar med Downs syndrom 15–20 år i södra Finland. Arr: FDUV. Ansökan senast 11.3.2011. Mera info: Elina Sagne, (09) 434 236 15, elina.sagne-ollikainen@fduv.fi, www.fduv.fi

13–17.6. Rehabiliteringskurs i skärgården Kursplats; Bergshagen B&B, Iniö, Åbolands skärgård. Ansökan senast 13.5.2011. Målgrupp: Vuxna personer med psykosociala funktionshinder. Arrangör; Psykosociala förbundet rf, med stöd av RAY. För mera infowww.fspc.fi eller kontakta ann-charlott.rastas@fspc.fi 06-7232517. Kursen är avgiftsfri inkl. kost/logi och resor.

27.6–1.7 FPA-familjekurs för ungdomar med funktionshinder/utvecklingsstörning 15–20 år i Österbotten. Arr: FDUV. Ansökan senast 18.3.2011. Mera info: Elina Sagne, (09) 434 236 15, elina.sagne-ollikainen@fduv.fi, www.fduv.fi

God jul och ett underbart gott nytt år!

Tack alla medverkande för ert engagemang!